

De heer Lapidoth verwijt de betreffende onkunde niet aan de catechisatie, de kerk en de predikanten: hij beseft dat het onmogelijk is van die zijde het bestaande tekort aan te vullen. Hij komt nu tot het voorstel om cultureel onderwijs in Bijbel en middeleeuwsch Legende-verhaal op 't leerplan der scholen te brengen. Hij preciseert niet: zelfs wordt niet onderscheiden tusschen het lager en het middelbaar onderwijs. Alle nadere uitwerking wordt aan de vakmensen overgelaten.

Nu mogen wij hier wel iets nader omschrijven? Al zijn 't slechts pia vota; die worden geuit.

Ik meen, dat de klacht van den heer Lapidoth alleszins gegrond is, en dat wij ze hebben te doorzien en ons mogen afvragen, wat er wellicht aan het bestaande tekort is te verhelpen.

Veel zal 't niet zijn. Want de onkunde ontrent den bijbel spruit voort uit den nieuwen, anderen opzet van onze beschaving als vrijzinnige menschen en de ontzagwekkende verbreiding der cultuur in de 19e eeuw. Om de werken van heden, daagsche schilders, componisten, letterkundigen en tooneelschrijvers te begrijpen heeft men niet veel bijbelonderwijs nodig; maar dat wil nog niet zeggen dat hun kunst arm aan religie zou zijn. Met de 17-eeuwse cultuur was 't anders; die was heidensch-klassicistisch en verder vooral bijbelsch. Dat behoeft niet een woord betoogd, met geen voorbeeld toegelicht te worden.

Niemand wil hierheen terug. Niemand wil van den bijbel weer het voornaamste schoolleesboek maken.

Toch betreuen wij het verloren gaan van een gemeenschappelijke bijbelkennis. Taalkundigen trennen daarom 't meest en luidst. „Weet je niet wat een Uriah's-brief, een Jobshode, een Mene Tekel is, kind?“, vraagt de geïndigeneerde leeraar. „Heb je nooit gehoord van de harp aan de wilgen of van jongelingen in den vurigen oven? Ga je niet naar catechisatie? Wel? en weet je dan toch niet wat een Delila, een Jesabel is? Weet je dan heusch niet wat de uitdrukking „kleine vossen“ betekent en wat verzenen zijn?“

Nu vind ik dat het van zoo'n mooi inzicht getuigt, als de heer Lapidoth in dezen niets van de predikanten vraagt of van de catechisaties verwacht. Een vreemdeling in ons Jeruzalem is de leeraar of belangstellende, die het wel doet.

Men ziet: de Bijbel wordt hier niet erkend als Gods Woord, doch alleen als beschavingsmiddel. De middeleeuwsche legenden worden ermes op één lijn gesteld. Zoo wordt de Schrift naar beneden getrokken.

Maar luisteren we nog even toe.

Dr Hooykaas wil de onkunde ontrent den Bijbel laten restrijden door de school.

Cultureel onderwijs in bijbel en middeleeuwsche legende.

Wij voegen er de Germaansche en Grieksche mythologie en 't volkssprookje bij.

Indedaad, is daarvoor geen plaats in te ruimen?

En als wij nu, wat de heer Lapidoth in de ruimte laat, mogen preciseren, is er dan niet voor elke klasse van iedere school, lager en middelbaar onderwijs, één wekelijksch lesuur vrij te maken voor het Klassieke Verhaal?

Me dunkt, hiermee zijn we op de eenvoudigste wijze, aansluitend bij een bestaand gebruik, het „verteluurkje“ van de lagere school, aan ons doel. Maar laat er verteld worden niet van Pietje en Mierje maar van David en Goliath, niet van een musschengesin op het dak maar van Jozef in Egypte. Niet van een viooltje, dat weten wou, maar van den boom der kennis in het Paradijs. Van Elia's wonderen, van Paulus' reizen. Van de heilige Elisabeth en van Percival Van Griseldis en van Beatrix. Ook van Hercules en van Balder. En niet het minst ook van Doornroosje.

Van alles wat de onderwijzer en de leeraar zelf heel mooi vinden. Tot zelfs, ja dan zelfs tot Jezus' leven toe.

Maar alleen van wat zij zelven heel mooi vinden. 't Moet geen leervak zijn. Laat het een vrij uur blijven. Voor de lagere school heet het blijvend het verteluurkje. Voor de H. B. S. heet het verhalen uit de algemeene geschiedenis der beschaving. Voor het Gymnasium heet het moeit van al natuurlijk, want hier zijn wij nu eenmaal op het erf der klassieken, Capita Selecte der beschavingsgeschiedenis.

En iedere leeraar mag er mee doen wat hij wil. Ik meen dat er zoo eenigermate een weg wordt gehaald tot delging van een overal erkend tekort.

Of moeten wij liever zeggen: een brug geslagen tusschen de oude cultuur en de nieuwe? Ik weet het niet. Maar wel zou ik gaarne zien, dat onderwijs-specialiteiten en parlementariërs nota namen van bovenstaand voorstel. Wie helpt ons nu eens praktisch verder?

Hoe over dit streven te denken?

Mij dunkt, wij moeten met voldoening dezen terugkeer van den Bijbel op de inrichtingen van onderwijs tegemoetzien, maar tevens luide waarschuwen.

Voor ons is de Bijbel meer dan cultuurmiddel. Hij is kracht Gods tot zaligheid.

Waar onkunde is, werkt die kracht niet.

Maar waar eenige kennis wordt gevonden, kan de Geest in het hart grijpen en wat slechts als cultuurmiddel werd geïmporteerd, kan voor sommigen tegen alle verwachting in genademiddel worden.

Doch tevens moet van onze zijde ten krachtigste er tegen geprotesteerd worden, dat de Bijbel gerangschikt wordt onder de legendarische en mythologische literatuur.

Vooral behoort men er voor te waken, dat

slappen en lauwen onder ons het openbaar onderwijs, dat bovengenoemde wenken ter harte neemt, toch niet gaan goedpraten, omdat er ook nog wel „uit den Bijbel wordt verteld“.

Men mag niet nalaten het gevaarlijke van zulk onderwijs voor onze kinderen tijdig en ontijdig uit te roepen.

Wel dient geconstateerd, dat men van moderne zijde eigenlijk zijdelings propaganda maakt voor het Christelijk onderwijs.

Want dat laatste eerbiedigt den Bijbel als onfeilbare Godsopenbaring, maar loochent daarmee zijn cultuurwaarde goenszins.

Wij, voorstanders van het Christelijk onderwijs, hebben een cultuurmiddel in eere gehouden, dat onze tegenstanders hebben verwaarloosd.

Mogen wij dan niet eyengoed cultuurmensen heeten?

Zijn wij het misschien door onzen Bijbel niet meer dan zij?

Zouden de moderne cultuurkringen ten laatste niet een beetje meer bescheiden worden?

Zij geven voor de heele cultuur te hebben gepacht.

En zij hebben „de brug tusschen oude en nieuwe cultuur“ (de uitdrukking is van Dr Hooykaas) weggelagen!

Zij hebben de voornaamste (voor hen: een voorname) cultuurbron toegestopt!

Zou men eindelijk, eindelijk iets van zijn eigen waan verliezen?

HEPP.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Welerw. Zeergel. Heer Dr v. d. Vaart-Smit, 's-Graveland.

Welerw. Zeergel. Heer,

Uw stuk over vorm en geest las ik met groote belangstelling. Het wil mij echter voorkomen, dat nu reeds kan worden beslist of uw visie op dit probleem niet eenigszins moet gewijzigd worden. Ten eerste meen ik, dat het tijdperk der „sterk dogmatische beweging“ in 1886 reeds lang aan den gang was. Zoo ik mij niet bedrieg zou men de beweging, die in 1886 begon meer als eerste vrucht der dogmatische beweging kunnen beschouwen, en meer van kerkrechtelijke aard kunnen noemen. Ik herinner hiernaar vooral, omdat daardoor een, zij het dan kerkrechtelijk dogma, namelijk de autonomie der plaatselijke kerk is bepaald. En wanneer hier niet de noodige aandacht aan wordt gewijd, vrees ik, dat een groot belang van den strijd in 1886 niet voldoende in 't oog wordt gehouden. Maar vooral wijs ik er op, dat lang voor het door u genoemde jaartal aan 't Gereformeerde Nederlandsche volk de vorm van de Gereformeerde theologie was teruggeschonken. Lang voor 1886 was het aan Dr Kuiper gegeven om de Gereformeerde theologie in eere te brengen, en wel door, in strijd met alle toenmalige „jongsten en ouderen“ tot een onvoorwaardelijk bidden voor den Bijbel als Gods Woord.

Was het niet de voorwaarde door Dr Kuiper gesteld bij het uitgeven van een Bijbel, dat allen die daaraan zouden medewerken, zonder eenige aanmerking zouden aanvaarden den Bijbel, S. S. Gods Woord. Wat den strijd deed ontbranden? En mag ik u verwijzen naar de tweede rectorale oratie van Dr Kuiper getiteld: „De hedendaagsche schriftcrisis in hare bedenkelijke strekkingen“. Dan veroorloof ik mij te noemen: „Confidentie“, waarin Dr Kuiper de betekenis en de waarde van de kerk noemt. En eindelijk mag voor den ruggegraat van het theologische Nederland niet vergeten worden Dr Kuiper's en Dr Rutgers' werk in de stichting van de Vrije Universiteit.

Waarom ik hierop de aandacht vestig? Om uw visie op de oorzaak der kwaal door u genoemd te wijzigen. Gij meent, dat die oorzaak gelegen is in het gevaar, dat we loopen „meer Kuipersch dan Kuiper te worden“. Reeds bij oppervlakkige beschouwing van den strijd in Dr Kuiper's tijd vindt men de klachten door u genoemd als: „dat we nu het veezen (het echt geestelijke) gaan opofferen aan den vorm (de „zuivere lijnen“), te eenzijdig de „waarheid“ als „dogmatiek“ gaan opvatten“. De Farizeeën hebben „een caricatuur“ gemaakt van Ezra's reformatie“, ik spreek dat niet tegen, maar wanneer ik goed zie dan wordt dit door u meer als troost dan als waarschuwing beschouwd.

Want u schrijft, dat „het leger van den grooten Zweedschen Koning wel zijn „lijnen“ erde, maar niet de grootheid en heiligheid en heerlijkheid van diens idealen“. Welnu Dr Kuiper's idealen waren aan Theologie absoluut onderworpen aan en gegrond op Gods onfeilbaar Woord. Een kerk, gereformeerd naar 't Woord Gods, geen andere macht erkennende dan van haren Koning en daarvoor onvoorwaardelijk liggende. Een beoefening der Wetenschap, „die de verborgene heerlijkheid Gods aan het daglicht brengt, die een heilige genieting geeft in het opdelen zelf van het goud, dat in Gods schepping schuilt en die de eere gunt, om den adel en den welstand van het menschelijk leven te verhoogen“.

God lof er zijn nog ouderen die iets hebben gearfd van de grootheid en heiligheid en heerlijkheid van deze idealen, die met groote stichting en zalig genot zich verdiepen in de belijenis der Gereformeerde Kerken, zelfs van de artikelen tegen de Remonstranten. Die, wel niet genoeg, maar toch dankbaar zijn voor de zuivere bediening van het Woord en de sacramenten, die zich verhijden in het bezit, hoewel soms ongerust voor het bestaan, van een Hoogeschool waar de wetenschap wordt beoefend naar den Voorlees Gods.

Zij kunnen u verzekeren, dat dit alles hen versterkt in de verzekering des geloofs, in den vrede, die alle verstand te boven gaat.

En wanneer zij vasthouden aan „de zuivere lijnen“ dan is het omdat zij van Dr Kuiper als middel in

Gods hand, hebben geleerd, dat alleen daardoor de lijnen kunnen gezuiverd worden. Zij houden deze lijnen vast, stellig overtuigd, dat alleen zoo de reformatie van de waarheid, die naar de Godzaligheid is, kan verkregen worden.

Hoogachtend,

Uw dw.,

JAC. VAN OVERSTEEG.

Amsterdam, 24 Januari 1922.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Charlois (2e pred. plaats), P. C. de Bruijn te Oudewater en J. Wijnga te Dronryp, Grijsketh (Z.), M. M. Horjus te Hendrik Ido Ambacht en A. G. Wolf te Loenen-Vreeland, Oostburg, J. Gillebaard, cand. te 's-Gravenhage en W. H. v. d. Vegt, cand. te Zwolle.

Beroepen te:

Britsum, W. H. v. d. Vegt, cand. te Zwolle, Ferwerd, A. J. Panoy te Oosterzee, Glasen-Oude en Nieuwkerk, H. de Bruijn te Nieuwendijk, Harmelen, A. G. Wolf te Loenen-Vreeland, Hasselt, J. van Herken te Twijzel, Purmerend, J. Gillebaard, cand. te Den Haag, Rozenburg, J. van Helden te Oldekerk, Soetabaja (Java), J. Wijnga te Dronryp, Spijkensse, J. Gillebaard, cand. te 's-Gravenhage, Vianen, J. Gillebaard, cand. te 's-Gravenhage, Warffum, H. Hagenaar te Eestrum.

Bedankt voor:

Scheurlijke, H. de Bruijn te Nieuwendijk, (N.-Br.)

Præparatoir examen. De classis Middelburg heeft de heer J. B. Kroeze te Middelburg præparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard.

Overleden. Te Driebergen is op 69-jarigen leeftijd overleden Ds S. T. Goslings, vanaf 1918 emeritus-predikant van Schiedam.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Boskoop, K. Groen te Zwijndrecht.

Bedankt voor:

Lare, A. H. Hilbers te Enschede.

Afscheid van:

Nieuwe-Pekela, Ds K. Zuidema, Tekst Deut. 33:27a.

Intrede te:

Nieuwpoort, J. P. Meijering, Tekst Col. 4:3a.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Rotterdam, J. J. Otte, aldaar.

Bedankt voor:

Meiskerke, W. den Hengst te Leiden, Opheusden, M. Hofman te Rijssen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Trietal te:

Rotterdam, J. de Bruijn te Zeist, K. van As te Oirskand, J. Goelings te Utrecht, Rotterdam (vac. Ten Kate), A. van Kooten te Zevenbergen, P. G. de Veij Meestdag te Wassenaar, H. van Wessel te Weesp.

Tweetal te:

Oude-Tonge, A. Meijers te Woubrugge en Dr J. Severijn te Dordrecht.

Beroepen te:

Amsterdam, Dr S. F. H. J. Berkelbach van der Sprankel te Haarlem, Amsterdam, J. W. P. le Roy te Sloterdijk, Amsterdam, P. Veen te Utrecht, Driebergen, P. de Bruijn te Aalsmeer, Feijenoord, C. Brunt te Rhonon, 's-Gravenhage, Dr J. de Groot te Vissingen, Noordguwe (toez.), A. E. van Griethuysen te Huisduinen, Wageningen, H. van Dijken te 's-Graveland, die reeds vroeger een beroep naar W. aannam, maar over tijd bestelde.

Aangenomen naar:

Hoenderloo, J. Th. Meijer, cand. te Amsterdam.

Bedankt voor:

Eliswijk (toez.), J. J. Timmer te Montfoort, Lienden, N. Warmolts te Weesp, Onderkerk aan den IJssel, H. A. Leenmans te Bodgraven, Vollenhove (toez.), H. P. Fortgens te Lage-Zwaluwe.

Intrede te:

Avezaath, A. v. d. Zwaai, Tekst 2 Cor. 5:20a, Muiden, A. Luteijn, Tekst 1 Cor. 2:2.

Da J. van der Vlugt te Nieuwe Stadskanaal heeft de benoeming tot geestelijk verzorger van „Vredelust“ te Bergen op Zoom aangenomen.

Overleden. Te Hoorn op Terschelling is in den vroege van 35 jaren overleden Ds K. v. d. Kamp, in leven predikant aldaar.